UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Baptistae Mantuani Carmelit[a]e de patientia aurei libri tres

Baptista <Mantuanus>

Dauentrie, 1515

De multiplici sensu sacr[a]e scriptur[a]e ca.xxxiiii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30534

Visual Library

tere. Nõ magni ergo momẽti (vt dicere cœperam⁹) eſſe nõ pñt verba, q̄ ſpiritu ſancto inſpirãte ſunt ꝓlata. Uñ mentib⁹ multoruʒ fideliuʒ, ſeu religio, ſeu magis q̄dam ſupſtitio id faciat, iãduduʒ inſedit vt ſacroꝝ ꝟboꝝ ſenſus ad q̄cq̄ ꝑanduʒ nõ ſufficiat, ſʒ opus eē ꝟba ip̄a in ea qua p̄muʒ ꝓlata ſunt lingua ꝓferri, quod ſentire videt Origenes in p̄mo libro contra Celſum dicens, dęmones ꝟbis q̄buſdam lingua illi⁹ vbi loco ſortiti ſint, a Magis coartari, ab alteri⁹ linguę vocabulis, ſenſuʒ eundeʒ faciẽtibus, quaſi magũ nõ audiãt, nil moueri: habet igitur vitale nutrimẽtuʒ venerãda maieſtas ſacraꝝ ſcripturaꝝ, ꝓpterea cũ audiuiſſet Chriſt⁹ ꝓpter parabolam de his q̄ intrantia per os, nõ coinq̄nant animã, quoſdã inſipiẽtes a fide receſſiſſe, et ideo aplis dixiſſʒ, nunq̄d ꝛ vos vultis abire: Rñdit Petr⁹, verba vitę ęternę habes, ad quẽ ibim⁹: eſt in eis ꝟbis veſtita nuditas, multiplex ſimplicitas, ſublimis humilitas, ꝛ habilis vniuſcuiuſq; ingenio ſubtilitas, ẽ in ea q̄d rudib⁹ foris pateſcat, et q̄ eruditos introrſuʒ adducat ẽ q̄d fortiores robuſte exerceat, et q̄d ĩbecillis vltro ſe exhibeat

De multiplici ſenſu ſacrę ſcripturę Ca. xxxiiij

SCriptura ſacra nulluʒ putamẽ hʒ, nihil diminutũ, nihil ocioſuʒ, nã non ꝟba ſoluʒ, veꝝ et res ꝛ facta ſignificãt, ſi ſenſuʒ ꝟboruʒ attendis, hiſtoriã habes, ſi ſignificãtiaʒ reꝝ aſpicis, vt ꝙ agnus typic⁹ Chriſtũ ſignificet, allegoriã vides. Si ad mores referas, vt ꝙ Chrũs a nobis cũ ꝟtutuʒ odorib⁹ eſt querẽdus, qꝛ ſanctę mulieres cuʒ aromatibus ad monumẽtuʒ venerunt, tropologia eſt, ſi ad coeluʒ reʒ transferas. Ut cuʒ ꝑ Hieruſaleʒ cœleſtis patria deſignatur anagogiaʒ facis. Hũc et Hebręi ſenſuʒ hunc quadruplicẽ in ſacris literis. Literaleʒ appellãt Peſat, hunc ſicut apud nos Nicolaus Lyra, ſic apud eos Rabi Salomon, et Clemei pertractarunt. Allegoricus dicitur Midras. Unde extat Midras Rut, et Midras celet, hoc eſt myſtica Rut, et Eccl[illegible]aſtis expoſitio, ꝛ doctores thalmudici hanc ſequuntur. Tropologicam appellãt Sechel, in q̄ Abraham ab Nazara ꝛ Leuibẽ, Berſon ꝛ Rabi Moyſes Aegyp

tius deſudarunt. Anagogicus autem Cabala nuncupat᷑, nā expoſi-
tio illa legis, tāto verioꝛ quanto abſtruſioꝛ, quaz Moyſes ab oꝛe dei
dicitur accepiſſe nō ex libꝛis diſcebat᷑, neqꝫ enim ſcripta erat, ſed a
docente ſuſcipiebatur a diſcipulis tanq̄ꝫ res ſacra et habenda inter
arcana Cabala nanqꝫ ſuſceptio interpꝛetat᷑, et hec expoſitio a litera-
li ſenſu ad anagogicuz quaſi a terrenis ad coeleſtia volare cōtendit.
Senſuz hunc quaſi animā legis, et verboꝝ medullā ne amitteretur
poſt captiuitatez Babylonicā Eſdras ꝯuocatis ſeptuaginta duobꝰ
ſapientibꝰ in ſcriptis redegit, et in ſeptuaginta duo volumia digeſſit
que Deo p̄cipiente palā legenda nō propoſuit, ſed ſoluz legiſp̄itis, ac
in ſacraꝝ litterarum ſtudio exercitatis ac ſapientibꝰ viris communi-
cāda edixit, hos ſenſus Paulꝰ apoſtolus ſpirituz vocat, cuz repꝛehē-
dens Judeos, qui ſoli lr̄ali innitebātur dicit, lr̄a moꝛtificat, ſpiritus
autez viuificat. Notandum inſuper hos ſenſus poſſe Moſis faci-
em oppilari, lr̄alez āt eſſe veluz ei ſuppoſitū, quo ad huc Judeoꝝ pro
ſpectus (ne veritatez videant) impeditur, ꝓpter qđ Malachias ꝓ-
pheta dixit Heliam Carmelitaꝝ patrez ꝓphetaz magnuz ⁊ admira-
bilez, ante Chꝛiſti aduētum ad iudiciuz p̄mittēduz, q̄ ſcripturā ſpi-
ritualiter exponens, et velum a facie Moſis detrahens, patrum ad
filios coꝛda conuertat, ſenſus hos myſticos credimus Chꝛiſtuz tra-
didiſſe diſcipulis, cum (vt ſcriptum eſt in euangelio) aperuit eis ſen-
ſum, vt ſcripturas intelligerent, de his etiaz intellexit cum dixit, ſcru-
tamini ſcripturas, ip̄e teſtimoniuz p̄hibent de me ſed ideo defecerūt
ſcrutātes ſcrutinio, qꝛ quod erat in ſenſu q̄rebant in textu, ꝙ vero ad
hos ſenſus ſit recurrēdum, docet ip̄e Chꝛūs, q̄ fere ſp̄ myſtice loq̄ba-
tur, vt in parabolis eiꝰ manifeſtat᷑, cuz igit᷑ eodez ſp̄ū quo Chꝛūs loq̄-
batur, data lex fuerit, innuit᷑ ꝙ ſic q̄renda ſit veritas in ꝟbis legis, ſi-
cut modo q̄ritur in Chꝛiſti parabolis

Qđ et cur ſcꝛ̄ptura ſacra arce legꝫ ꝯpat᷑ Ca. xxxv.

SCriptura ſacra foederis arca eſt, intus et foris deaurata,
aurum interius charitas in Deum, auruz exteriꝰ dilectio eſt